

"לעצב את תפיסת הבטיחות בעיר"

רם אהרוני, אדריכל העיר אשדוד ומ"מ מהנדס העיר הביא לתפקיד בשורה של ממש בתחום הבטיחות • משינויים בטופסי הבטיחות של אתרי הבנייה, דרך מפגשים אישיים עם קבלנים ויזמים ועד לשיתוף פעולה עם המוסד לבטיחות ולגיהות • תרבות עירונית של בטיחות

מאת המוסד לבטיחות ולגיהות

הבנייה. כיצד נולדה היוזמה?

"הקבלנים בעיר פנו אליי, מאחר שנוצרה סיטואציה שבמסגרתה עד לפני ארבע שנים, תוכנית ארגון אתר הייתה חלק מה'גרמושקה' של בקשת ההיתר. עורך הבקשה היה חייב לצרף נספח בטיחות עם הצגת ארגון האתר, כחלק מבקרה מקצועית על הבקשה. גורמי המקצוע של העירייה נדרשו לעבור על התוכנית, שנערכה על ידי יועץ בטיחות, ולאשר אותה. התברר שיש פער אדיר בין עיתוי האישורים המבוקשים לביצוע בפועל, שנובע מכך שהמסמך שמוגש לוועדה המקומית - תוכנית בטיחות - ערוך על ידי אדריכל, שלעתים מתווגבר על ידי יועץ בטיחות, אבל לרוב מוגש על ידי היזם, שלא בהכרח בונה בפועל את הפרויקט ויועץ הבטיחות לא בהכרח אחראי לפרויקט. לעתים, עוברות כמה שנים מבדיקת המסמך בעירייה ועד לעלייה לשטח, מה שגורם לכך שתוכנית המדידה לא עדכנית, תפיסת הביצוע של הפרויקט לרוב לא רלוונטית והסביבה לא בהכרח נותרה ללא שינוי. כתוצאה מכך, החלטנו באופן חריג, למשוך את השלב הזה מבקשת ההיתר והעברנו אותו לשלב ארגון תחילת העבודות - ארגון האתר. חלק גדול מהיזמים היה המום מהצעד, ואז התחלתי לבצע פגישות, וככל שהעמקתי גיליתי כמה המצב מחריד. לא סתם מדאיג. מחריד."

רם אהרוני, אדריכל העיר אשדוד ומ"מ מהנדס העיר, הרוויח ביושר מקום של כבוד בקרב האדריכלים, הקבלנים והיזמים בעיר מהגדולות והצפופות בישראל, עם לא מעט אתגרים, ים מצדה האחד, רוחות נלוות, המשפיעות על הסדרי בנייה, ותנופת בנייה עצומה, כולל פרויקטים רבים של תמ"א ופינוי-בינוי ועדיין, הנחלה של תרבות ארגונית של הקפדה על בטיחות וליווי אישי של כל פרויקט בנייה. ישבנו איתו לריאיון על התרבות הארגונית, על סוגיות בטיחות בבנייה, על הרפורמה שעשה בעיר ועל החזון שלו.

- ספר קצת על הרקע שלך.

"אני אדריכל בהכשרתי, שש שנים וחצי בעיריית אשדוד. לשעבר באותו תפקיד בעיר לוד. מאחר שכאדריכל עיר, כל סוגיית הפעילות במרחב הציבורי מתנהלת דרכי, ומבחינת מנכ"ל עיריית אשדוד אדריכל העיר הוא הגורם האחראי למרחב הציבורי, לא מתרחשת שום פעילות פיזית של בנייה ותכנון בשטחים הציבוריים - כבישים, כיכרות וכו' - ללא אישור שלנו. אנחנו מתאמים בין כלל גורמי הרשות, מחלקות התשתיות, התברואה וכל היתר."

- אתה חתום על רפורמה עירונית בכל הנוגע להגשת טפסים טרם תחילת

"אנחנו קוראים לזה 'לוחמה בשטח בנוי', כי הפרויקטים בתוך עיר צפופה, אם זה הריסת מבנים, אתרי בינוי או תמ"א 38, כשאתה מבצע בנייה עם דיירים שחיים בעצם בתוך האתר - חשוב לדאוג לכל הצרכים"

**"התברר שיש פער אדיר
בין עיתוי האישורים
המבוקשים לביצוע בפועל,
שנובע מכך שהמסמך שמוגש
לוועדה המקומית ערוך על
ידי אדריכל, שלעתים מתוגבר
על ידי יועץ בטיחות, אבל
לרוב מוגש על ידי היזם, שלא
בהכרח בונה בפועל
את הפרויקט"**

צילום: באדיבות עיריית אשדוד

תנופת בנייה עירונית באשדוד

**"לעתים, עוברות כמה
שנים מבדיקת המסמך
בעירייה ועד לעלייה לשטח,
מה שגורם לכך שתוכנית
המדידה לא עדכנית, תפיסת
הביצוע של הפרויקט לרוב
לא רלוונטית והסביבה לא
בהכרח נותרה ללא שינוי"**

לאחר, ובמידת הצורך - נציג של מינהל החינוך. היו מקרים שנאלצנו לפנות גן ילדים למשך עבודות הבנייה בסמוך, ובמקרה הזה מפקח הבנייה של העיריה נכח בפגישה, במטרה להכיר מקרוב את מורכבות הביצוע. במקביל, אני מזמן אליו לעתים את פקיד היעור, מאחר שלפעמים יש עצים שחייבים לערוך בהם גיזום אגרסיבי, וגורם מוסמך צריך לעשות זאת. פעמים אחרות, משתתפת בפגישות נציגת מחלקת נכסים של העירייה, מאחר ששטח ההתארגנות של הקבלן חייב להיות בשטח ציבורי, שיש לגדר אותו, והקבלן משלם עבורו דמי שימוש ומתחייב להחזיר את המצב לקדמותו.

"מטרת הפגישה הזאת הייתה להיפגש עם היזמים והקבלנים, לא כדי להקשות

- איך משנים סדרי עולם של עשרות שנים בתחום המוניציפלי?

"קיימתי מפגשי שולחנות עגולים, שחייבו שיתוף של כל פרויקט, כתנאי לתחילת עבודות. כינסתי את בעלי התפקידים - הקבלן המבצע ולא היזם, מאחר שרק הוא יודע מה שיטת הבנייה שלו; ממונה הבטיחות - לאחר שווידאתי שהוא מכיר את השטח ואת מורכבות האתר (קווי מתח גבוהים בסמיכות לאתר הבנייה, קרבה למוסדות חינוך וכיו"ב); יועץ הבטיחות שהכין את התוכנית, עורך סקר הסיכונים; לפעמים גם יועץ תנועה שאחראי על סידורי הבטיחות שקשורים בתמרוך עבור האתר.

"מנגד, הצוות העירוני כלל את יועץ התנועה של העירייה ומהנדס התשתיות, כדי להבין אם יש תשתיות בסמוך

« המשך בעמוד הבא »

רם אהרוני, אדריכל העיר אשדוד ומ"מ מהנדס העיר

**"הבטיחות באתרים
היא סוגיה מרכזית,
מאחר שאני גם אחראי
לשלום הציבור. לפקחים
שלנו יש תוכנית עבודה:
הם מגיעים פעם או פעמיים
בשבוע לכל אתר"**

« המשך מעמוד קודם

מטריד הורים לילדים במוסדות חינוך
סמוכים".

"פירקנו את תהליכי הביצוע לשלבים –
נניח, תמ"א 38, הקבלן מבצע דופן אחת
של הבניין ולאחר מכן, את שלב החזית. כל
שלב כזה דורש הסדרי בטיחות ייעודיים,
מיפוי סיכונים וחתומות של יועצי בטיחות.
המפקח שלנו, בשלב הזה, כבר פגש את
הקבלן ונתקל בתוכנית שאני כבר חתום
עליה".

- אילו היקפי בנייה קיימים באשדוד?

"יש היום קרוב ל-70 התחלות בנייה
בשנה, ו-150 אתרים פעילים. יש
מספרים אדירים של תמ"א 38 ולא מעט
פרויקטים של פינוי-בינוי. בנייה רוויה -
כמעט ואין כבר בנייה של צמודי קרקע.
אנחנו עושים מאמץ להביא את הקבלנים
לשימוש בטכנולוגיות מתקדמות. יש
בנייה של שלושה בניינים בני 42 קומות
וכמה בניינים בני 32-30 קומות. כמו
רשויות נוספות, הכנסנו את 'הגדר
המדברת'. יש רק פורמט אחד של שילוט
שאני מאשר, שבו שם הקבלן, מספר
ההיתר והרישיון של הקבלן והמהנדס,
כדי שאם תושב רואה תקלה בטיחותית,
יש לו כתובת. הוא יכול, כמובן, להתקשר
לקו החם של המוסד"ל או למוקד
העירוני".

עליהם, כפי שהם חששו בתחילת המהלך,
אלא במטרה למנוע בעיות ולסייע להם
להתמודד עם מורכבויות עתידיות, ללא
תקלות בטיחות או דחייה בלוח הזמנים.
ככל שנכנסו לתוך התהליך, גילינו את
חשיבותן ואת נחיצותן, והקבלנים, מצדם,
הבינו עד כמה זה אמור לסייע להם.
זה לא הליך בירוקרטי שמנסה לטרפד
תהליכי בנייה. ברגע שיש להם איש
קשר וסיכומי פגישה, כל הצרכים שלהם
מטופלים באופן יעיל".

- זה רעיון שייבאת מערים אחרות או
מחו"ל?

"לא, המציאות הולידה את הסיטואציה
הזאת. זה לא הלך בקלות. היו מקרים
שנאלצתי להזמין נציגים של חברת
חשמל כדי להתמודד עם מורכבויות,
נניח במקרים של תמ"א 38. הצלחנו
להגיע כך לרזולוציות מדויקות בהרבה.
אנחנו קוראים לזה 'לוחמה בשטח בנוי',
כי הפרויקטים בתוך עיר צפופה, אם זה
הריסת מבנים, אתרי בינוי או תמ"א 38,
כשאתה מבצע בנייה עם דיירים שחיים
בעצם בתוך האתר - חשוב לדאוג לכל
הצרכים. הקמת מנוף, למשל. אנחנו עיר
מוקפת ים ומשטר הרוחות יוצא דופן,
המנוף עלול להסתובב כמו קרוסלה וזה

**"אחת הבעיות של מפקחי
הבנייה בעיריות היא שהם לא
מומחים בבטיחות. התפקיד
שלהם הוא לוודא שהביצוע
תואם להיתר. אם הקבלן
מקים קיר לא במקום, תהיה
הפסקת עבודה, אבל אם הם
יראו שהפועלים עובדים בלי
קסדות או רתמות, זה לא
תחום האחריות שלהם"**

צילומים: באדיבות עיריית אשדוד

תנופת בנייה עירונית באשדוד

- איך היית מגדיר את תרבות הבטיחות המוניציפלית באתרי הבנייה בעיר?

"הבטיחות באתרים היא סוגיה מרכזית, מאחר שאני גם אחראי לשלום הציבור. לפקחים שלנו יש תוכנית עבודה: הם מגיעים פעם או פעמיים בשבוע לכל אתר. יש מבצעים יזומים עם המוס"ל ועם משרד העבודה. זה תלוי במורכבות האתר. ברגע שיש אתר 'בעייתי', משתדלים לפקד אותו בתדירות גבוהה, לתעד ולצלם כל ביקור. מספיק שגדר קצת פרוצה או עקומה, זה יטופל באופן מיידי. אני מחייב העסקת ממוני בטיחות, גם כשהאחרים לאתר אינם מחויבים בכך על פי חוק. מדובר בממונים חיצוניים, שמועסקים לפי שעות, וזה נקבע לפי מורכבות האתר, בסביבות 16-4 שעות חודשיות. ברגע שממונה כזה מפוטר מהאתר, הוא מחויב להודיע לעירייה, לי או למפקח על הבנייה וגם למשרד העבודה. ברגע שהוא מוסר מהאתר, האתר נסגר באותו רגע אם אין אחר במקומו. כל ממונה נדרש להכין סקרי סיכונים לפני תחילת הבנייה. אני עובד מול תצלומי אוויר מעודכנים ומישהו מפקח עליהם באופן רציף".

- באחרונה קיימתם עם מחוז המרכז של המוס"ל יום עיון למפקחי בנייה. באילו תגובות נתקלת?

"מאוד חיוביות. אחת הבעיות של מפקחי הבנייה בעיריות היא שהם לא מומחים בבטיחות. התפקיד שלהם הוא לוודא שהביצוע תואם להיתר. אם הקבלן מקים קיר לא במקום, תהיה הפסקת עבודה, אבל אם הם יראו שהפועלים עובדים בלי קסדות או רתמות, או שפועלים עובדים עם דיסקים בלי כפפות, זה לא תחום האחריות שלהם. נוצר צורך בהעלאת ההכשרה המקצועית שלהם לרמה של לפחות עוזר בטיחות, ובמקרים מסוימים, ממוני בטיחות, כדי שלא יתעלמו מהם בשטח. אם הקבלן מבין שיש מישהו שמתמצא בתחום הזה, הוא יודע שהליקוי לא יכול להפוך להיות נורמה. רמת המקצועיות שלהם חשובה. היה לי חשוב לערוך כנסים וימי עיון רלוונטיים. אותו מיזם בטיחות שעשינו, בשיתוף מחוז המרכז של המוס"ל, העניק לנו את האפשרות להכשיר אותם להיות עוזרי בטיחות. כמו כן, הייתה לנו ביקורת יזומה באתר בנייה עם נייט הסברה של המוס"ל, שהתקבלה ממש טוב על ידי מנהל האתר, והיה המשך התקשרות".

- מה החזון שלך לגבי העלאת המודעות ורמת הבטיחות באתרי הבנייה בעיר?

"במסגרת פורום 15, נחשפתי למהנדסי ערים ש'מתחמקים' פעמים רבות מהתמודדות עם אתרי בנייה. לכאורה זו

אחריות פלילית של הקבלן ושל ממונה הבטיחות, אבל נורא קל לגדר את האחריות של מהנדס העיר. אני באתי מגישה אחרת. חיי אדם הם החשובים. התושבים חיים בתוך אתרים או בקרבת מקום.

היה אצלנו מקרה של אישה שנדרסה על ידי מערבל בטון שיצא מאתר בנייה. למרות שזה לא הוגדר כתאונה של בטיחות באתר בנייה, אלא תאונת דרכים, מבחינתי זה לחלוטין קשור לזה. למדתי מזה שכשמאפשרת לקבלן יצירת יציאה לדיירים מכיוון מסוים, ויש הסדרי תנועה ותמרורים, ובפועל משיקולים שלו הוא מוציא את הדיירים ממקום אחר בצורה שלא תואמת את הסיכומים, ודיירת נדרסת, זו הסיבה שעבודה אני מוכן לעשות את כל המאמץ הזה, כדי למנוע מקרים כאלה. אני מאמין שהורדנו את כמות תאונות העבודה בעיר. הרמה הבטיחותית עלתה משמעותית, גורמי העירייה מדברים אחד עם השני, מה שלא קרה בעבר, וגם הדיאלוג עם הקבלנים וממוני הבטיחות שלהם קיים ופורה. מדובר בשינוי תרבות, שלא תמיד קיימת באתרי הבנייה. לא כל החברות הן 'תדהר' ומעלה. לפעמים יש 'קבלני טנדר', שהתפתחו וגדלו, אבל התפיסה הבטיחותית שלהם לא השתנתה. התפקיד שלי זה לשנות את המצב הקיים ולהגביר את הביטחון ואת הבטיחות".